

Spoštovani pacienti!

V zgibanki smo zbrali odgovore na nekatera najpogostejša vprašanja v povezavi z odvzemom krvi in oddajo vzorcev blata v laboratoriju. Upamo, da vam bomo s tem pomagali rešiti kakšno dilemo in tako pripomogli k temu, da bo odvzem vzorcev čim bolj ustrezen, kar bo pripomoglo k natančnejšim rezultatom in kakovostnejši obravnavi.

KDAJ LAHKO ZAUŽIJEM ZADNJI OBROK HRANE, ČE MORAM ODDATI KRI NA TEŠČE?

Če morate oddati kri na tešče, se priporoča, da 8 ur pred tem ne uživajte hrane. Kadar oddate vzorec krvi za določitev maščob, se odsvetuje uživanje hrane 12 ur pred odvzemom krvi in uživanje mastne hrane 24 ur pred odvzemom krvi.

LAHKO UŽIVAM TEKOČINE, ČE MORAM ODDATI KRI NA TEŠČE?

Kadar morate oddati kri na tešče, lahko zjutraj pijete samo vodo (2 do 3 dcl). Ne uživajte kave, čaja, alkohola ali drugih pijač vsaj 8 ur pred odvzemom.

ALI LAHKO VZAMEM SVOJO REDNO TERAPIJO, ČE MORAM ODDATI KRI NA TEŠČE?

Načeloma lahko pred odvzemom krvi vzamete svojo redno terapijo s kozarcem vode. V določenih primerih se to odsvetuje, na kar vas bo opozoril zdravnik, ki vas bo napotil na preiskavo (npr. odsvetuje se jemanje tablet za nadomeščanje ščitničnih hormonov pred odvzemom vzorca krvi za določitev le-teh).

ZAKAJ SE PRIPOROČA, DA SE KRI ODDA MED 7.00 IN 9.00 URO IN NE KASNEJE?

Na rezultate laboratorijskih preiskav vplivajo številni dejavniki (dnevni ritem, fizični napor, prehrana, drugo). Referenčne vrednosti (na podlagi katerih ugotavljamo ali so vaši rezultati normalni) so izračunane iz vzorcev, ki so bili prav tako odvzeti med 7.00 in 9.00. Zaradi lažje interpretacije se zato kri za večino analiz jemlje med 7.00 in 9.00.

ALI KAJENJE VPLIVA NA VREDNOSTI LABORATORIJSKIH PREISKAV?

Da. Kajenje vpliva na vrednosti določenih analitov v krvi, zato se svetuje, da vsaj 8 ur pred odvzemom krvi ne kadite.

Pri tem je potrebno poudariti, da imajo kronični kadilci določene vrednosti analitov tudi kronično spremenjene (npr. povišane vrednosti levkocitov v krvi), kar je potrebno upoštevati pri interpretaciji rezultatov.

ALI ALKOHOL VPLIVA NA VREDNOSTI LABORATORIJSKIH PREISKAV?

Da. Zaužiti alkohol ima akutne in kronične posledice na vrednosti preiskav. Akutni učinek se kaže od 2 do 4 ure po zaužitju (npr. znižana koncentracija glukoze v krvi, povečana vrednost trigliceridov).

Kronično uživanje alkohola prav tako vpliva na vrednosti določenih analitov (npr. povečan volumen rdečih krvnih celic), kar je potrebno upoštevati pri analizi rezultatov.

Pravilo je, da vsaj 8 ur pred odvzemom krvi ne uživajte alkohola.

ALI ŠPORTNA AKTIVNOST VPLIVA NA VREDNOSTI REZULTATOV?

Vpliv telesne aktivnosti je odvisen od intenzitete in trajanja aktivnosti. Med kratkotrajnim in dolgotrajnim naporom se med drugim poveča koncentracija urata, kreatinina, nekaj ur po aktivnosti porastejo mišični encimi, ALT (jetrni encim).

Priporoča se, da teden dni pred odvzemom krvi zmanjšate telesno aktivnost.

ZAKAJ JE OBČASNO POTREBEN PONOVI ODVZEM KRVI, ODVZEM KRVI V POSEBNIH POGOJIH ALI DODATNI ODVZEM?

Kadar vas pozovemo, da morate še enkrat oddati kri, gre najpogosteje za enega od naslednjih vzrokov:

1. HEMOLIZA:

To pomeni, da so v vzorcu krvi eritrociti razpadli in so se celične sestavine sprostile v plazmo. Zato se je koncentracija nekaterih snovi v krvi spremenila in rezultatov ni možno izdati. Do hemolize lahko pride zaradi motenj, ki se zgodijo v telesu (npr. transfuzijska reakcija) ali pogosteje, pogojev ob odvzemu krvi (npr. neustrezna preveza na roki, premočno mešanje epruвет po odvzemu).

2. KOAGULIRAN VZOREC:

Pomeni, da se je kri v epruветi »strdila« in ni primerna za analizo. Občasno pride do tega, kljub temu, da so v epruветah snovi, ki preprečujejo strjevanje. Če so žile manj prožne, kri počasneje teče v epruветo in lahko pride do omenjenega zapleta.

3. HLADNI AGLUTININI:

Ti so najpogostejši vzrok, da je potrebno pri nekaterih pacientih opraviti odvzem v posebnih pogojih. Hladni aglutinini so protitelesa, ki povzročijo zlepljenje eritrocitov pri temperaturi nižji od 37 °C. Zato bomo v takšnih primerih dobili pravilne rezultate hematoloških preiskav, če se vzorec od odvzema do analize ne ohladi na temperaturo nižjo od 37 °C.

4. PSEVDOTROMBOCITOPENIJA - ZLEPJENJE TROMBOCITOV:

Pomeni, da se trombociti zlepijo med seboj in tako določitev njihovega pravega števila ni možna. Za določitev pravilnega števila trombocitov je potrebno opraviti odvzem v dodatno epruветo z drugim antikoagulantom (sredstvo proti strjevanju krvi). Lahko je stalna ali prehodna.

KAJ MORAM VEDETI, PREDEN ODDAM BLATO ZA DOLOČITEV ANTIGENA *H. PYLORI*?

- V laboratoriju prevzamete posodico za blato skupaj z navodili.
- 14 dni pred odvzemom se odsvetuje uživanje antibiotikov, zaviralcev protonske črpalke in bizmutovih pripravkov. Pred prekinitvijo jemanja zdravil se posvetujte z zdravnikom, ne ukinjajte zdravil sami.
- Z žličko odvezmete vzorce z različnih delov blata, vendar pri tem blato ne sme priti v stik z vodo v školjki.
- Za analizo je potreben vzorec blata velikosti lešnika.
- Vzorec čim prej dostavite v laboratorij, do takrat ga hranite v hladilniku. V kolikor ga hranite v hladilniku (4 °C), ga dostavite v roku 24 ur, pri hranjenju na sobni temperaturi ga morate dostaviti znotraj 2 ur od odvzema.
- Vzorci tekočega blata niso primerni za analizo.

KAJ MORAM VEDETI, PREDEN ODDAM BLATO ZA ANALIZO OKULTNE KRVAVITVE V BLATU?

- V laboratoriju prevzamete posodico za blato in navodila za dieto, ki se je morate držati tri dni pred izvedbo testa in med samim testiranjem.
- Odsvetuje se uživanje acetilsalicilne kisline (npr. Aspirin) in drugih protivnetnih zdravil 7 dni pred odvzemom vzorcev. Pred prekinitvijo jemanja zdravil se posvetujete z zdravnikom, ne ukinjajte zdravil sami.
- 2 dni pred testiranjem se odsvetuje uporaba rektalnih zdravil, odvajal ali sredstev proti driski, tonikov in vitaminskih pripravkov, ki vsebujejo vitamin C (askorbinsko kislino) v koncentraciji več kot 250 mg/dan. Zdravil in pripravkov ne ukinjajte sami, ampak se posvetujete z zdravnikom.
- V laboratorij prinesite tri vzorce blata, ki jih odvezmete pri treh različnih spontanah iztrebljanjih. Z žličko odvezmete vzorce z različnih delov blata, pri čemer blato ne sme priti v stik z vodo vostraniščni školjki.
- Za analizo je potreben vzorec blata v velikosti lešnika.
- Vzorec čim prej dostavite v laboratorij, do takrat ga hranite v hladilniku. V kolikor ga hranite v hladilniku (4 °C), ga dostavite v roku 24 ur, pri hranjenju na sobni temperaturi ga morate dostaviti znotraj 2 ur od odvzema.
- Vzorci tekočega blata niso primerni za analizo.
- Kdaj je potrebno preložiti testiranje?
 - če imate menstruacijo
 - če imate drisko
 - če imate krvaveče hemeroide
 - kadar krvavite iz nosu ali obzobnih tkiv



Zdravstveni dom Celje

ODGOVORI NA NAJPOGOSTEJŠA VPRAŠANJA

PRED ODVZEMOM KRVI IN ODDAJO VZORCEV BLATA V LABORATORIJU

Ana Planinc,
dr. med., specializantka druž. med.

Mojca Kozmelj,
univ. dipl. kem., spec. med. biokem.

Nataša Podbregar,
dr. med., spec. druž. med.

Celje, 2019